

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 4.7.2006
COM(2006) 367 konč.

SPOROČILO KOMISIJE

Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti

{SEC(2006) 888}
{SEC(2006) 889}

SPOROČILO KOMISIJE

Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti

I ZADEVNA VPRAŠANJA

To sporočilo vsebuje predlog za oblikovanje obsežne strategije EU, s katero se učinkovito podpira in zaščiti otrokove pravice v notranjih in zunanjih politikah Evropske unije ter podpira prizadevanja držav članic na tem področju. Otroci, to pomeni osebe, mlajše od 18 let, kakor v *Konvenciji ZN o otrokovih pravicah (KZNOP)*¹, sestavljajo tretjino svetovnega prebivalstva.

I.1. Otrokove pravice – prednostna naloga EU

Otrokove pravice so del človekovih pravic, ki jih morajo spoštovati države članice in EU v skladu z mednarodnimi in evropskimi pogodbami, predvsem s KZNOP in izbirnimi protokoli Konvencije², vključno z razvojnimi cilji novega tisočletja³ ter Evropsko konvencijo o človekovih pravicah⁴. EU je izrecno priznala pravice otrok v Evropski listini o temeljnih pravicah⁵, posebej v členu 24.

Komisija je opredelila pravice otrok kot eno svojih poglavitnih prednostnih nalog v Sporočilu Komisije o strateških ciljih 2005–2009: „Posebno pozornost je treba posvetiti učinkovitemu varstvu pravic otrok pred gospodarskim izkoriščanjem in vsemi oblikami zlorabe, pri čemer bi se moral preostanek sveta zgledovati po Uniji“⁶. V tem okviru se je skupina komisarjev za temeljne pravice, nediskriminacijo in enake možnosti aprila 2005 odločila, da bo sprožila posebno pobudo za pospeševanje krepitve, varstva in uveljavitve otrokovih pravic v notranjih in zunanjih politikah EU.

Marca 2006 je Evropski svet države članice pozval, naj „sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za hitro in bistveno zmanjšanje revščine otrok, pri čemer bodo imeli vsi otroci enake možnosti, ne glede na njihovo socialno okolje“.

To sporočilo izvaja te sklepe.

¹ Konvencija o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989. Celotno besedilo je na voljo na spletni strani: <http://www.unicef.org/crc/crc.htm>.

² Protokol ZN za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki; Protokol ZN h Konvenciji o otrokovih pravicah, o prodaji in prostituciji otrok in otroški pornografiji; Protokol ZN h Konvenciji o otrokovih pravicah in o sodelovanju otrok v oboroženih spopadih.

³ Generalna skupščina ZN, Deklaracija tisočletja Združenih narodov, petinpetdeseto zasedanje, 18. septembra 2000.

⁴ Celotno besedilo je na voljo na spletni strani: <http://www.echr.Council of Europe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁵ Listina o temeljnih pravicah Evropske unije, UL C 364, 18.12.2000, je na voljo na: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

⁶ Strateški cilji 2005–2009. Evropa 2010: Partnerstvo za evropsko obnovo, blaginjo, solidarnost in varnost, COM(2005) 12 konč., 26.1.2005.

I.2. Položaj otrokovih pravic v EU in po svetu

Otrokom je dodeljen cel sklop človekovih pravic. Vendar je nujno potrebno, da se otrokove pravice priznajo kot sklop neodvisnih zadev in ne kot zadeve, ki so preprosto del širših prizadevanj za vključevanje človekovih pravic na splošno. To je primerno, saj se nekatere pravice uporabljajo izključno ali posebej za otroke, na primer pravica do izobraževanja in pravica do vzdrževanja osebnih stikov z obema staršema. Obveznosti na področju otrokovih pravic sprejemajo skoraj vse države na svetu, to pa tudi zagotavlja posebej trdno podlago za dejavno sodelovanje med Evropsko komisijo in državami, ki niso članice EU, kar je prednost, ki se ne uporablja pri vseh vprašanih človekovih pravic. Končno je EU jasno opredelila podpiranje otrokovih pravic kot posebno vprašanje, ki je upravičeno do posebnega ukrepanja.

Otrokove pravice in potrebe se ne smejo obravnavati ločeno – spoštovanje in podpiranje pravic vseh otrok mora potekati vzporedno s potrebnim ukrepanjem za zadovoljevanje njihovih osnovnih potreb.

Treba je poudariti, da se je evropsko povezovanje, kar zadeva obravnavanje pravic in potreb otrok, če ga primerjamo z dramatičnim položajem v mnogih drugih delih sveta, izkazalo za uspešno. Vendar položaj v Uniji še vedno ni zadovoljiv. Novi izzivi, povezani z globalizacijo in demografskim tveganjem, lahko ogrozijo evropski način življenja, če ne obravnavajo dovolj odločno. To bi lahko imelo pomembne posledice na položaj otrok v Evropi. Zato je ideja, da bi se v EU oblikovale družbe, ki bi bile otrokom prijazne, povezana s potrebo po nadaljnjem poglobljanju in utrjevanju evropskega povezovanja.

I.3. Pravna podlaga za strategijo EU

V okviru pogodb in sodne prakse Sodišča Evropskih skupnosti⁷ EU nima splošne pristojnosti na področju temeljnih pravic, vključno z otrokovimi pravicami. Vendar mora EU na podlagi člena 6(2) Pogodbe o Evropski uniji (PEU) spoštovati temeljne pravice pri vsakem ukrepu, ki ga sprejme, v skladu s svojimi pristojnostmi. Te pravice vključujejo predvsem Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, ki vsebuje določbe v zvezi z otrokovimi pravicami. Poleg tega je treba v celoti upoštevati določbe KZNOP. Listino o temeljnih pravicah, neodvisno od njenega pravnega statusa, se lahko obravnava kot posebej verodostojen izraz temeljnih pravic, ker jih potrjuje kot splošna pravna načela.

Obveznost EU, da spoštuje temeljne pravice, vključno z otrokovimi pravicami, ne obsega le splošne dolžnosti, da se vzdrži dejanj, ki kršijo te pravice, ampak tudi, kadar je to primerno, da jih upošteva pri vodenju lastnih politik v okviru različnih pravnih podlag pogodb (redno vključevanje v te podlage). Poleg tega različne posebne pristojnosti v okviru pogodb, ne glede na zgoraj navedeno pomanjkanje splošne pristojnosti⁸, omogočajo posebej pozitivno ukrepanje za zaščito in podporo otrokovih pravic. Pri vsakem takem ukrepu je treba upoštevati načela subsidiarnosti in sorazmernosti, prav tako se ne sme posegati v pristojnosti držav članic. Predvideni so lahko številni različni instrumenti in metode, vključno z zakonodajnim ukrepom, nezavezujočimi akti, finančno pomočjo ali političnim dialogom.

⁷ Glej zlasti mnenje 2/94, [1996], Recueil, str. I-759.

⁸ Glej člen 51(2) Listine o temeljnih pravicah.

I.4. Položaj otrok danes

Kakor je bilo poudarjeno med posebnim zasedanjem ZN o otrocih leta 2002, obstaja velikanska vrzel med dobrimi nameni mednarodnih pogodb in resničnimi pogoji, kot so revščina, zanemarjanje in izkoriščanje, v katerih so milijoni otrok po svetu prisiljeni živeti. Kljub napredku na nekaterih področjih je treba storiti še veliko⁹.

Od rojstva do odraslosti imajo otroci precej drugačne potrebe na različnih stopnjah razvoja svojih življenj. V prvih petih letih otrok potrebuje predvsem varstvo in zdravstveno varstvo. Otroci od 5 do 12 leta še vedno potrebujejo varstvo, a imajo tudi druge potrebe: za otroke je očitno bistvena pravica do izobraževanja, da se lahko razvijajo v družbi. Kot najstniki se otroci srečujejo z novimi potrebami in odgovornostmi. Najstniki morajo na primer izraziti svoja stališča glede odločitev, ki vplivajo na njihova življenja. Nadalje revščina staršev in socialna izključenost resno omejujeta možnosti, ki jih imajo otroci, pa tudi njihov dostop do njihovih pravic, ter tako ogrožata prihodnjo dobrobit družbe kot celote. Poleg tega na položaj otrok vpliva tudi kraj, kjer živijo.

I.4.1. Položaj v svetu

Od 2,2 milijarde otrok na svetu jih skupaj 86 % živi v državah v razvoju, v teh državah je tudi več kot 95 % otrok, ki umrejo pred petim letom starosti, nimajo dostopa do osnovnošolskega izobraževanja oziroma morajo prisilno delati ali so žrtev spolne zlorabe. Več kot polovica vseh mater na svetu nima ustreznih pravic, vključno z oskrbo med nosečnostjo in rojstvom otroka. Ta položaj otežuje prihodnost številnih otrok od trenutka njihovega rojstva.

Ena tretjina vseh otrok v prvih petih letih življenja nima primerne hrane in so do določene stopnje podhranjeni. To ne vpliva samo na njihovo zdravje in možnosti preživetja, ampak tudi na njihove sposobnosti za učenje in razvoj. Poleg neustreznega prehranjevanja živi mnogo otrok v pogojih z omejenim dostopom do neoporečne vode, slabimi zdravstvenimi ukrepi in onesnaženjem v prostorih ter nimajo dostopa do primerne zdravstvene preventive in zdravstvenega varstva. Posledično več kot deset milijonov otrok, starih manj kot pet let, vsako leto umre zaradi bolezni, ki jih je lahko preprečiti ali zdraviti, ena milijarda otrok pa ima v svojem telesnem, intelektualnem in/ali psihičnem razvoju motnje, ki so pogosto nepopravljive.

Ena šestina otrok (povečini deklet) ni vpisanih v osnovno šolo in ne bo imela možnosti za učenje, razvoj in vključitev v družbo. Po svetu mora delati več kot 218 milijonov otrok¹⁰. Več kot 5,7 milijona otrok (nekateri niso še niti najstniki) dela v posebej grozljivih okoliščinah, vključno z dejanskim suženjstvom in prisilnim delom, in ocenjuje se, da je 1,2 milijona otrok žrtev trgovine z ljudmi¹¹. V katerem koli danem trenutku se jih približno 300 000¹² kot otroci vojaki bori v več kot 30 oboroženih spopadih po vsem svetu.

Ocenjeno je, da je 130 milijonov deklet in žensk po svetu žrtev pohabljanja ženskih spolnih organov, poleg tega vsako leto tako pohabljanje prestane dva milijona deklet večinoma v obredu iniciacije pri vstopu v odraslost. Ena tretjina vseh deklet je prisiljena v spolne odnose, ena petina se mora prisilno poročiti¹³ in približno 14 milijonov deklet med 15 in 19 letom starosti vsako leto

⁹ Izjava EU na 57. zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov leta 2003.

¹⁰ Konec otroškega dela: v našem dosegu, svetovno poročilo v skladu z nadaljnjim ukrepanjem v zvezi z Deklaracijo Mednarodne organizacije dela (MOD) o temeljnih načelih in pravicah pri delu, predstavljeno na 95. zasedanju Mednarodne konference dela, Ženeva, leto 2006.

¹¹ Vir: UNICEF.

¹² Glej ibidem.

¹³ Vir: Razvojni sklad OZN za ženske (UNIFEM).

rodi. Več kot en milijon najstnikov se je lani okužilo z virusom HIV, od tega dve tretjini deklet. Več kot en milijon otrok po svetu živi v priporu, kot posledica nasprotja z zakonom, in velik del teh otrok ni deležen posebne pozornosti in varstva, ki ju potrebuje. Obstajajo tudi otroci, katerih pravicam in potrebam je treba posvečati posebno pozornost: in sicer več kot 200 milijonov otrok živi s težko invalidnostjo in 140 milijonov otrok je sirot, število teh otrok narašča zaradi HIV-a/AIDS-a.

I.4.2. V EU

EU doživlja zdaj pomembne gospodarske, politične, okoljske in socialne spremembe, ki vplivajo tudi na otroke. Otroci v EU se srečujejo z večjim tveganjem relativne revščine kot prebivalstvo na splošno (20 % za otroke od 0–15 leta starosti in 21 % za otroke od 16–24 leta starosti, v primerjavi s 16 % za odrasle). Otroci, ki živijo pri revnih starših ali ki ne morejo živeti s svojimi starši, ter otroci nekaterih narodnostnih skupnosti, kot so Romi, so posebej izpostavljeni revščini, izključevanju in diskriminaciji. Poleg tega otroci – še zlasti revni otroci – mnogo bolj trpijo zaradi uničevanja okolja. S tem ko je EU je uvrstila strategijo za večjo trajnostno rast z več in boljšimi delovnimi mesti med prve točke evropskega dnevnega reda, je začela obravnavati te izzive. Njen uspeh je osnovni pogoj za vključene evropske družbe, v katerih so tudi pravice in potrebe otrok sedanjih in prihodnjih generacij trdno zasidrane.

V zadnjih letih so prišla po vsej Evropi v ospredje vprašanja identitete. Ob dolgoletnih manifestiranjih vseh oblik rasizma, je sovražnost do in strah pred „tujci“ postal vedno bolj zaskrbljujoč pojav v družbah EU. Otroci iz manjšin so lahke tarče takega rasizma. Na nekatere otroke iz večinskega prebivalstva pa z lahkoto vplivajo poenostavljene rešitve, ki jih prikazujejo skrajni politiki in stranke.

Nasilje nad otroki povzroča vedno večjo zaskrbljenost znotraj EU v zadnjih letih. Ima mnogo oblik – od nasilja v družini in šolah, do zadev z nadnacionalno razsežnostjo, vključno s trgovino z otroki in izkoriščanjem, otroškim spolnim turizmom in otroško pornografijo na spletu. Drug izziv je zagotoviti, da se pravice otrok kot priseljencev, prosilcev za azil in beguncev v celoti spoštujejo v pravu in politikah EU in držav članic.

Več kot 50 % zdravil, ki se uporabljajo za zdravljenje otrok, ni bilo več desetletij preskušanih in odobrenih za uporabo pri otrocih, zaradi česar je težko vedeti, ali bo zdravilo resnično učinkovito, in kakšni so morebitni stranski učinki. Ta problematika se zdaj obravnava s pediatrično uredbo, ki bo sprejeta v kratkem.

II ZAKAJ JE STRATEGIJA EU O OTROKOVIH PRAVICAH POTREBNA

II.1. Dodana vrednost ukrepanja EU

Kakor je navedeno zgoraj, se otrokovih pravic na splošno še zdaleč ne spoštuje in osnovne potrebe vsakega otroka v EU niso zadovoljene.

Evropska unija lahko zagotovi bistveno in temeljno dodano vrednost na področju otrokovih pravic. Prvič, temelji lahko na njeni dolgi tradiciji ter pravnih in političnih zavezah glede človekovih pravic na splošno in predvsem glede otrokovih pravic. Pomen EU in njena prisotnost po svetu sta dovolj velika, da uvrsti otrokove pravice v ospredje mednarodnih prizadevanj, in sicer lahko uporabi to svojo prisotnost in vpliv za učinkovito podporo univerzalnih človekovih pravic na nacionalni ravni povsod po svetu, zlasti glede otrok. Prav tako lahko podpira in posveča pozornost

potrebam otrok na podlagi evropskega modela socialne zaščite, pa tudi lastnih političnih zavez in programov na različnih področjih.

Unija lahko podpira prizadevanja držav članic, tako da jim po eni strani pomaga, da na določenih področjih pri svojem ukrepanju upoštevajo otrokove pravice, ter da jim po drugi strani zagotovi okvir za medsebojno učenje, s pomočjo katerega lahko države članice prepoznajo in sprejmejo številne dobre prakse, ki obstajajo po vsej Uniji. Tak pristop, ki temelji na širši in usklajeni dejavnosti, bi dodal vrednost prizadevanjem držav članic ter bi okrepil prepoznavanje in spoštovanje načel KZNOP v Uniji ter zunaj Unije.

Obsežna strategija EU je torej nujno potrebna za povečanje obsega in učinkovitosti zavez EU, da se izboljša položaj otrok po svetu in prikaže prava politična volja na najvišji možni ravni in se s tem zagotovi, da krepitev in varstvo otrokovih pravic pridobita zaslužen pozornost v evropskih prizadevanjih.

II.2. Dosedanji odziv EU: že sprejeti ukrepi

EU je v zadnjih letih dosegla viden napredek na tem področju, razvijala je različne konkretne politike in programe o otrokovih pravicah na podlagi različnih obstoječih pravnih podlag. To zajema notranje in zunanje politike ter širok razpon vprašanj, kot so trgovina z otroki in otroška prostitucija, nasilje nad otroki, diskriminacija, revščina otrok, socialna izključenost, delo otrok (vključno s trgovinskimi sporazumi, ki vsebujejo odpravo dela otrok), zdravje in izobraževanje.

Neizčrpen povzetek ukrepanja EU, ki zadeva otrokove pravice, je na voljo v Prilogi.

Znotraj EU so zlasti Komisija in države članice namenile pomembno prednost vprašanju revščine otrok v okviru odprte metode koordinacije o socialni zaščiti in socialni vključenosti (OMK), ki ponuja okvir za vzajemno učenje med državami članicami na podlagi sklopa skupnih ciljev in kazalnikov, pa tudi sprejetje nacionalnih strategij za spodbujanje dostopa do sistemov socialne zaščite in kakovosti teh sistemov.

Proces širitve je drugo učinkovito sredstvo, ki zagotavlja možnosti za podporo otrokovih pravic. Eno od meril za članstvo v EU je, da so države kandidatke dosegle stabilnost institucij za zagotavljanje demokracije, pravno državo, človekove pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin. V okviru teh t.i. političnih meril, ki jih je leta 1993 določil Evropski svet v Kopenhagenu, je Komisija v celotnem pristopnem procesu podpirala reformo za zaščito otrok in skrbno spremljala napredek glede otrokovih pravic v vseh državah pristopnicah in kandidatkah.

Evropska sosedska politika ter strateško partnerstvo z Rusijo sta pomembni orodji za podporo otrokovih pravic v soseskah EU in prvi ukrepi so se že začeli izvajati.

II.3. Potreba po učinkovitosti

Treba je navesti številne izzive za čim večjo vrednost ukrepanja EU v zvezi z otrokovimi pravicami, in sicer:

- izdelati bolj obsežno analizo potreb in prednostnih nalog, pa tudi učinka ustreznih ukrepov EU, ki so se do zdaj izvajali;
- bolj učinkovito vključevati otrokove pravice v politike, strategije ali programe EU in izboljšati usklajenost znotraj Evropske komisije;

- izboljšati sodelovanje s ključnimi zainteresiranimi stranmi, vključno z otroki;
- okrepiti komunikacijo in povečati ozaveščenost o otrokovih pravicah in ukrepih EU na tem področju.

III STRATEGIJA EU O OTROKOVIH PRAVICAH NAPROTI

S tem sporočilom je za reševanje zgoraj navedenih izzivov označen začetek izvajanja dolgoročne strategije Komisije za zagotovitev, da ukrepanje EU dejavno podpira in ščiti otrokove pravice, ter za podporo prizadevanja držav članic na tem področju. Ta strategija je sestavljena iz sedmih posebnih ciljev, od katerih je vsak posebej podprt s sklopom ukrepov.

III.1 Posebni cilji strategije EU o otrokovih pravicah

1 Izkoristiti dejavnosti, ki se že izvajajo, in hkrati izpolnjevati nujne potrebe

Komisija bo čimbolj povečala uporabo obstoječih politik in instrumentov, zlasti v nadaljnjem ukrepanju v zvezi s Sporočilom o boju proti trgovini z ljudmi¹⁴ in ustreznim akcijskim načrtom¹⁵, odprto metodo koordinacije o socialni zaščiti in socialni vključenosti, strateškim partnerstvom z Mednarodno organizacijo dela za boj proti delu otrok in Smernicami EU o otrocih v oboroženih spopadih¹⁶. Komisija bo še naprej financirala določene projekte, ki podpirajo otrokove pravice.

Komisija bo v zunanjih zadevah, vključno s predpristopnim procesom in pri pristopnih pogajanjih, še naprej podpirala ratifikacijo in izvajanje KZNOP in izbirnih protokolov Konvencije, konvencij ILO o prepovedi najhujših oblik dela otrok in o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja ter drugih ustreznih mednarodnih instrumentov za človekove pravice. V dialogu s tretjimi državami bo obravnavala otrokove pravice ter pri tem vključila civilno družbo in socialne partnerje, uporabila pa bo tudi svoje druge instrumente politike in programe sodelovanja za podporo in obravnavanje otrokovih pravic po vsem svetu.

Komisija bo kratkoročno in predvsem zaradi nujnosti nekaterih izzivov sprejela zlasti naslednje dodatne ukrepe:

- *dodeliti eno samo šestmestno telefonsko številko (116xyz) znotraj EU za telefonsko linijo za pomoč otrokom in eno številko za telefonsko linijo za pomoč otrokom, namenjeno pogrešanim in spolno zlorabljenim otrokom (konec leta 2006);*
- *podpirati bančniški sektor in gospodarske družbe za kreditne kartice v boju proti uporabi kreditnih kartic ob nakupu pornografskih fotografij otrok na spletu (leto 2006);*
- *začeti izvajati akcijski načrt o otrocih v razvojnem sodelovanju za obravnavo prednostnih potreb otrok v državah v razvoju (leto 2007);*
- *podpirati povezovanje ukrepov v zvezi z revščino otrok v EU (leto 2007).*

¹⁴ COM(2005) 514 konč.

¹⁵ UL C 311, 9.12.2005.

¹⁶ Dokument Sveta Evropske unije št. 15634/03.

2 Določiti prednostne naloge za prihodnje ukrepanje EU

Komisija bo, da bo opredelila glavne prednostne naloge za prihodnje ukrepanje, analizirala obseg in vzroke ovir, ki preprečujejo, da bi otroci v celoti uživali svoje pravice. Na tej podlagi bo ocenila učinkovitost svojega obstoječega ukrepanja (zakonodajnega in nezakonodajnega, notranjega in zunanjega), ki zadeva otroke. Ta analiza se bo opirala na obstoječe pobude (UNICEF, Svet Evrope, ChildONEurope, itd.).

Oceno je treba posodablјati vsakih pet let in postopoma reševati nekatera kritična področja, ne pa skušati takoj na začetku zajeti vsa pomembna področja. EUROSTAT bo v sodelovanju z državami članicami, Svetom Evrope, mrežo ChildONEurope in prihodnjo Agencijo EU za temeljne pravice podprl posodobitev s podatki o otrokovih pravicah.

Na podlagi te analize bo Komisija začela izvajati široko javno posvetovanje, vključno z otroki, ki bo EU omogočilo, da bo otrokove pravice obravnavala celovito in določila glavne prednostne naloge za prihodnje ukrepanje.

- *Oceniti učinek obstoječih ukrepov EU, ki zadevajo otrokove pravice (leti 2007–2008);*
- *objaviti dokument o posvetovanju za določitev prihodnjih ukrepov (leto 2008);*
- *zbirati primerljive podatke o otrokovih pravicah (od leta 2007 dalje).*

3 Vključevati otrokove pravice v ukrepe EU

Pomembno je zagotoviti, da vse notranje in zunanje politike EU spoštujejo otrokove pravice v skladu z načeli prava EU ter da so popolnoma skladne z načeli in določbami KZNOP in drugimi mednarodnimi instrumenti. Ta proces, ki se na splošno imenuje „redno vključevanje“, se je uporabil pri številnih politikah Skupnosti, npr. za enakost med spoloma in temeljne pravice. Ta proces bo upošteval delo, opravljeno v okviru programa Sveta Evrope „Graditev Evrope za otroke in z njimi (2006–2008)“, da bo učinkovito podprl spoštovanje otrokovih pravic in zaščitil otroke pred vsemi oblikami nasilja.

- *Redno vključevati otrokove pravice pri pripravi zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov ES, ki jih morebiti zadevajo (od leta 2007 dalje).*

4 Vzpostaviti učinkovite mehanizme usklajevanja in posvetovanja

Komisija bo okrepila sodelovanje med glavnimi zainteresiranimi stranmi ter s tem optimalno uporabila obstoječe mreže in mednarodne organizacije ali organe, vključene v otrokove pravice. Zato bo Komisija zainteresirane strani združila v *evropskem forumu za otrokove pravice*. Forum bo vključeval vse zadevne zainteresirane strani¹⁷ in prispeval k oblikovanju in spremljanju ukrepov EU ter deloval kot prizorišče za izmenjavo dobrih praks.

Komisija bo proučila, kako lahko ponovi ta mehanizem v tretjih državah, v katerih bi lahko delegacije ES vzpostavile sistematični dialog z mednarodnimi in nacionalnimi partnerji, dejavnimi na področju otrokovih pravic.

¹⁷ Zajemal bo države članice, agencije ZN, Svet Evrope, civilno družbo in otroke.

Komisija bo za povečanje vključenosti vseh zadevnih zainteresiranih strani vzpostavila spletno platformo za razpravo in delo¹⁸. Ta platforma bo orodje za podporo in spodbujanje učinkovite izmenjave informacij z uporabo strokovnega znanja in izkušenj, ki so na zadevnem področju na voljo. Člani platforme bodo imeli dostop do knjižnice dokumentov in bodo lahko sprožili razprave ali raziskave med člani.

Kakor je določeno v 12. členu KZNOP, je treba otrokom omogočiti, da izražajo svoja stališča v okviru vsake razprave in odločitve, ki bi lahko vplivala na njihova življenja. Komisija bo podpirala in okrepila povezovanje v mreže in zastopanost otrok v EU in po svetu ter bo postopoma in uradno vključila otroke v vsa posvetovanja in ukrepe, povezane z njihovimi pravicami in potrebami. Forum in spletna platforma bosta pripomogla k vključevanju otrok.

Nazadnje bo Komisija izboljšala koordinacijo med svojimi različnimi ukrepi za povečanje usklajenosti in učinkovitosti, tako da bo vzpostavila formalno medresorsko skupino o otrokovih pravicah, sestavljeno iz uradno imenovanih kontaktnih oseb, ki bodo odgovorne za nadaljnje spremljanje strategije. Imenovan bo koordinator Komisije za otrokove pravice.

- *Združiti zainteresirane strani v evropskem forumu za otrokove pravice (leto 2006);*
- *vzpostaviti spletno razpravo in delovno platformo (leto 2006);*
- *vključiti otroke v postopek odločanja (od leta 2007 dalje);*
- *vzpostaviti medresorsko skupino Komisije in imenovati koordinatorja za otrokove pravice (leto 2006).*

5 *Krepiti zmogljivost ter strokovno znanje in izkušnje o otrokovih pravicah*

Vsi akterji, ki sodelujejo pri izvajanju in vključevanju otrokovih pravic v notranje in zunanje politike Skupnosti, morajo pridobiti potrebne znanje in spretnosti. V ta namen bo Komisija še naprej ponujala možnost usposabljanja. Poleg tega je treba izboljšati praktična orodja, kot so navodila in predpisi, ter jih razdeliti in uporabljati kot material za usposabljanje.

- *Zagotoviti potrebne spretnosti in orodja akterjem, ki sodelujejo pri vključevanju otrokovih pravic v politike Skupnosti (od leta 2007 dalje).*

6 *Bolj učinkovito obveščati o otrokovih pravicah*

Otroci lahko uveljavljajo svoje pravice le, če se jih pravilno zavedajo in jih imajo možnost uporabiti.

Otrokove pravice na splošno in ukrepanje EU na tem področju ostajajo v veliki meri neobjavljeni. Za dvigovanje ozaveščenosti o teh vprašanjih bo Komisija izoblikovala komunikacijsko strategijo o otrokovih pravicah. To bo pomagalo otrokom in njihovim staršem, da bodo izpopolnili svoje

¹⁸ S spletno mrežo SINAPSE (Scientific Information for Policy Support in Europe, <http://europa.eu.int/sinapse/sinapse>).

znanje o otrokovih pravicah, ter pripomoglo k razširjanju ustreznih izkušenj in dobre prakse med drugimi zainteresiranimi stranmi.

Poglavitni ukrepi EU z neposrednim vplivom na otrokove pravice bodo objavljeni na otrokom prijazen način. V ta namen bo Komisija izdelala otroku prijazno spletišče, posvečeno otrokovim pravicam, po možnosti v tesnem sodelovanju s Svetom Evrope, ter povezano s podobnimi pobudami na primer držav članic, Združenih narodov in civilne družbe.

- *Izoblikovati komunikacijsko strategijo o otrokovih pravicah (od leta 2007 dalje);*
- *zagotoviti informacije o otrokovih pravicah na otroku prijazen način (od leta 2007 dalje).*

7 Podpirati otrokove pravice v zunanjih odnosih

Evropska unija bo nadaljevala in še povečala svojo dejavno vlogo pri podpiranju otrokovih pravic na mednarodnih forumih in v odnosih s tretjimi državami. Dobro usklajevanje ter enotna in skladna sporočila na forumih ZN o človekovih pravicah so okrepili vlogo in učinek ukrepov EU.

Unija bo še naprej posvečala posebno pozornost pravicam deklet in otrok, ki pripadajo manjšinam. EU bo tudi nadaljevala svoje tekoče delo o otrocih v oboroženih spopadih. EU bo tudi razpravljala o svetovni študiji o nasilju nad otroki, ki jo trenutno izvaja neodvisni strokovnjak generalnega sekretarja ZN Paulo Sergio Pinheiro.

- *Nadaljevati in še povečati dejavno vlogo EU na mednarodnih forumih za podporo otrokovih pravic.*

III.2 Viri in poročanje

Komisija mora dodeliti potrebne človeške in finančne vire za izvedbo te strategije. Treba si bo prizadevati za zagotovitev finančnih virov, potrebnih za financiranje ukrepov, predlaganih v tem sporočilu in prihodnji strategiji. Za zagotovitev učinkovitosti programov, ki vplivajo na otrokove pravice, bo medresorska skupina posvetila potrebno pozornost možnim sinergijam.

Za izboljšanje preglednosti in spremljanje razvoja bo vsako leto predloženo poročilo o napredku.

IV SKLEPI

Komisija:

- bo oblikovala obsežno strategijo, s katero se zagotovi, da Evropska unija prispeva k podpiranju in zaščiti otrokovih pravic pri vseh svojih notranjih in zunanjih ukrepih ter podpira prizadevanja držav članic na tem področju;
- poziva države članice, evropske institucije in druge zainteresirane strani, da dejavno sodelujejo pri razvoju te strategije in tako pripomorejo k njenemu uspehu.